

THE LÜ.

A paper (name of author unknown), written
in reply to the Questionnaire of the
Siam Society ; and translated

BY R. S. LE MAY, M. R. A. S.

A. Anthropology.

GENERAL PHYSICAL CHARACTERISTICS OF THE LÜ.

1. Their general appearance, as far as the form of their body, their height, and normal physical characteristics are concerned, approximates to that of the Lao.

2. On the whole they are rather inclined to be fat.

3. Looked at from in front, their faces are flat; but in profile they are practically the same as the Lao. Similarly their noses, when seen from in front, are flat at the tip, and do not stand out or project in profile.

4. Their lips are thin, but red in colour.

5. They have no beard or whiskers. The hair of their head is stiff and black: but that on the body is soft and rather yellowish-black in colour. In the ordinary way their hair grows abundantly and stiffly; and their locks are straight and not curly.

6. The colour of the eyes is an intense deep black.

7. The axial line of the eyes is horizontal, the internal corner of the eyes being level with the external.

8. The skin of those parts of the body which are usually covered with clothes is a whitish-yellow, while in the exposed parts the skin is a yellowish-black. When children are born, they usually have black or blue patches on their backs, but after eight or nine months these patches disappear.

PECULIAR FEATURES WITH REGARD TO THE

ANATOMY OF THE LÜ.

(a) There are no deformities or peculiarities noticeable in the shape of the skull, whether from birth or from accident subsequent to birth,

(b) As a rule the ears of both sexes are pierced with holes, but otherwise they are not abnormal.

(c) The Lü are fond of staining the teeth black, and of cutting the teeth. But this latter practice has only come into vogue during the last four or five years.

(d) With regard to the other members of the body not yet mentioned, such as arms and legs in particular, there are no special deformities or abnormalities worth recording, due to the wearing of anklets, rings, bracelets or sandals.

(e) There are no natal peculiarities of the genital organs to be noticed, nor are there any customs of castration, or other means of preventing sexual intercourse, known among the Lü.

9. Among the Lü men the custom generally prevails of tattooing the legs, as they believe that this operation entails bravery and endurance. Any one who is not brave enough to endure it is classed among the women-folk.

(*Translator's Note*). It is generally stated that, when the Lü folk first came to Siam, they did not observe this custom, but have copied it since from the Shan and Lao.

B. Ethnography.

THE HABITAT AND CUSTOMS OF THE LÜ.

1. *General Habitat.* With regard to the general habitat of the Lü, this people likes to live in the valleys near the banks of a river. As a rule they choose a site which, on the north, adjoins the jungle, on the south a river, on the east a stream, and on the west their arable land.

As a race, they are intelligent and industrious, and their chief occupation is ploughing and cultivating the soil. They call themselves Lü, and the same name is given to them by their neighbours. Their manners and behaviour are gentle and orderly, and they know how to adapt themselves to changing conditions and times.

2. *Particular Habitat.* As far as individual and particular habitations are concerned, the Lü always live in villages by themselves and do not mix with other races. They usually build a good,

stout wooden stockade round the village. Originally in the olden days they used to build their houses in one storey with a high, raised flooring. The tie-beam of the roof was very high, and the kitchen was inside the house together with the sleeping rooms. At the back of the house, called "nā hōng", there was a barred window, while the front of the house faced either the south or the north. The steps led straight up to the principal door of the house.

Nowadays this type of house is not built any more, and a new style of architecture has been adopted, in accordance with modern Siamese fashion.

Inside the house will be found the usual furniture, including beds, pillows and mosquito-nets. Their rice and curry pots are of earthenware. The jar for storing rice is made of wood, perforated with holes. There is a sufficiency of cups and bowls.

As regards sleeping arrangements, the general custom is for young men and unmarried girls to use many layers of mattresses, 2, 3, 4, or 5 as the case may be: so that, when they get married, they need not obtain any more mattresses.

As a rule it may be said that they keep their houses clean.

3. *Clothing.* In the ordinary way, about a hundred years ago or more, the men wore bell-bottomed trousers with wide legs and a blue coat: they kept their hair long tied up in a "bun" in the middle of the head, and wound a red or white cloth round it in the form of a turban. They pierced their ears with holes and inserted gold earrings.

The women used to wear the "sin" ("kan taw kwai") with stripes of red, white, and black: and a red chemise, with a black coat. They also wear their hair done up in a "bun".

On their arms they wear bracelets of twisted silver.

All their clothes they make themselves, and do not buy or sell them. As a rule they make two sets, the one for ordinary every day wear in the house, and the other for ceremonies and other special occasions. But during the last hundred years they have gradually been giving up their own peculiar costumes, and now most of them dress in the Chiangmai (Lao) fashion.

4. *Food.* Their normal food consists of "khao nio" or glutinous rice, as the principal cereal, and pork, beef, ducks, chickens, fish, as well as various kinds of vegetables. They drink a little alcohol on occasion. They chew betel nut with the "plū" leaf, and smoke tobacco in just the same way as the Lao.

For cooking their food, they use either brass or earthenware pots. Other domestic and household articles in use are the same as those used by the Lao.

5. *Hunting and Fishing.* The Lii do not indulge very much in either of these pursuits.

The guns in use among them, are either muzzle-loaders (ปืนแก๊ป), or of the flint-lock type. Otherwise they use the cross-bow and arrow. For fishing they use various kinds of nets, such as the ขอบ มั่ว ค่าย นัง แห ขด สวิง จิบ แหะ เบ็ด ไซ ต่อก เต็ม.

The chief animals they hunt are the deer, wild-pig, rabbit, etc.

6. *Means of Transport.* For purposes of transport they use "kwien" (carts) with oxen or buffaloes for draught.

7. *Agriculture.* For tilling the fields, ploughing, and rice cultivation generally, they use either oxen or buffaloes.

They first of all grow the seed in nurseries, and then, after about a month or more, they pull up the seedlings and having tied them up in bundles they transplant them in the fields, which have in the meantime been prepared. The seedlings are usually planted about 20 inches apart.

As soon as the rice season is over (i.e. in January) and the padi has been gathered into the barns, parties of Lii go out into the jungle some two hours' distance from the homestead, and make a large clearing. As soon as the timber which has been felled is dry, they burn it completely up, and then by means of manual labour only, i.e. spadework, they dig up the soil. No ox or buffalo labour is employed in this work. When the land has been prepared, they plant cotton, maize, wheat, beans, sesame, and pumpkins, and the family will build a small hut near by, so as to sleep there and guard the crops. As soon as the rains begin, they return to their homes.

They do not breed either silk-worms or bees.

8. *Trade and Barter.* Their shops and marts for exchange are on a very small and primitive scale: but their weights and measures, as well as their trading customs, are the same as those in use in Chiengmai.

9. *Industries and Crafts.* As carpenters they have a good reputation. They also do a certain amount of weaving, but for personal use only and not sufficient for sale. Otherwise they have no handicrafts.

10. *War.* Their only weapons are muzzle-loading (ปืน) and flint-lock guns: spears: swords: and cross-bows and arrows.

11. *Social Organisation.* The social customs of the Lü are of a good standard, where the husband is regarded as the established head of the family, and the wife and children are firmly under his discipline and control. This extends so far that whenever the wife or any of the children wish to go anywhere (presumably at some distance from the village), they must ask permission from the head of the house first.

In the old days, as soon as any of the children arrived at an age when some kind of work was necessary and good for them, they were trained in the work of tilling the fields and planting gardens: but nowadays customs have changed, and when children reach the age of five or six, they are sent to the nearest school. Adopted children are looked after by parents as well as their own, and usually receive the same amount of affection. The disowning of children is unknown.

As far as courtship and marriage are concerned, if a man falls in love with a girl, he will go and pay her a visit at night time; and if his feelings are reciprocated, and the parents of both parties are agreeable, then the young couple must obey the orders of their guardians. About ten of the elders of the village representing both parties appoint a date to meet at the house of the bride-elect for the purpose of betrothal. On the day appointed the bridegroom will bring a cluster of betel nuts (about 100 nuts), and the bride will bring the same. These will form a common bond to unite the parties of the bride and bridegroom. When it has been mutually agreed

that the couple shall become man and wife, the man will deposit with the girl two "hoi" (12 Rupees) as the purchase price. At the same time the girl will present a dish of flowers with four pairs of wax candles, and ask the man to accept her as his child.

The two clusters of betel nuts are then distributed among the families of both parties, all included whether such are near or far removed, the intention underlying this being that both families should be one and the same in the future, and never separate again.

When the man has received the dish of flowers from the elder acting on behalf of the girl, both parties then promise and swear that, if either of them misbehaves in any way, he or she must inform the other: and the elders (with the bridegroom) then depart from the house.

In the evening, as soon as dusk falls, the bridegroom will take a party of friends and proceed once more to the house of the bride. The bridegroom must take with him two things in particular namely a sword and a bag for carrying betel nut. These are absolutely essential, as being the most important possessions of a real man.

Once the man and girl have become husband and wife, they must remain in the house of the girl's parents and look after them for three years. When the prescribed period is at an end, the parents of the bridegroom can then ask that the married couple should live with them also for a period of three years (this is called "three years go and three years come"), unless the husband and wife decide to separate from the parents and go to live elsewhere in a house of their own.

Children, at any rate girls, remain under the complete control of their parents until they obtain a husband.

As regards inheritance, this also rests entirely with the parents: for instance, if they see that a daughter is not behaving in accordance with their wishes and orders, they will give her nothing, as is also customary among the Lao.

The status, i.e. independence of women, is now on a satisfactory footing.

As regards divorce, if a man wishes to divorce his wife, he must pay her the sum of two "hoi" (12 Rupees), and the act is complete.

With regard to the feeding of infants, a mother will suckle her child from the age of one day upwards. A few days after the child is born, the mother will take strips of bananas and dry them in the sun. She will then steam them, and afterwards chew them with glutinous rice, until they are a soft mass together. She will then sit down and stretch out her legs in front of her, putting a piece of cloth on them, and put the child down on its back on the cloth with its head towards her, and place portions of the banana and glutinous rice which she has chewed together into the child's mouth to eat. She will go on doing this until the child's teeth are cut, and it can eat grains of rice by itself. After a year or more, the child is usually given a certain amount of meat to eat with its rice.

The laws of the people, both criminal and civil, are the same as those in use now among the Lao: as are also the holding of property, and the methods of judicial proof.

Dangerous crimes scarcely ever occur among the Lü.

12. *Art.* The Lü are only moderately proficient in drawing and painting.

As regards games, they have held these from a very long time ago on holidays and ceremonial occasions. They play at chess, (หมาก ถอน), (หมากเก็บ).

At these times every house will distil some alcohol, and kill pigs and cattle, as well as catch fish, to entertain their friends.

They are fond of playing the "fiddle" and singing.

13. *Science.* Their method of computing time is the same as that in vogue at Chiengmai.

For medicinal purposes they use roots, bark of trees and leaves principally.

14. *Religion.* The Lü are now professing Buddhists. In olden times they were pure animists and used to worship "phi sāng" (spirits), but nowadays they have ceased to do so to some extent.

They have become Buddhists because the teachings of Gautama appealed to them, as showing the true way of life. The reason why they were formerly animists pure and simple was because they firmly believed that, if they did not propitiate the spirits, they would not prosper and would suffer harm in various ways. Accordingly they invoked the spirits, whom they called "The Lords of the Upper Way," to keep and guard them.

Nowadays they believe in Gautama and that, if they venerate him and act according to his teachings in this life, their next life will be one of joy and happiness. But the spirits only belong to this life, and if a man propitiates them, well, he will live to a good old age and the spirits will not be able to kill him.

Their temples, image-houses, and pagodas are spacious and large, and have existed in Siam from olden times. As a rule they build a special "Bōt", or church, for the Image of the Buddha, and a large hall for the assemblies of the devout to come and listen to the sermons of the priests. The priests live in the temple grounds and look after it; and they encourage the people to behave properly and not to sin, according to the doctrine of Buddhism, also to venerate the Buddha and to say their prayers every morning and evening.

When a child is about to be born, there is usually a ceremony according to the following custom.

Before the birth takes place, a midwife, either man or woman, must be found to receive the child from the mother. The midwife will ask the mother to sit up and lean against the bedstead with a pillow at her back.

When the child is born, the midwife will cut the birth-cord, receive the child from its mother and wash it in cold water.

She will then put two or three folds of cloth in the cradle prepared for it, and lay the child gently therein.

The cradle will then be set up opposite the opening of the steps of the house, and the midwife will stamp on the wooden or bamboo flooring two or three times to make the child frightened and cry out, at the same time calling upon the spirits, if the child is theirs, to come and take it away; since, if they do not do so

at once, but allow the child to enter the human family, they will never have the chance again.

This is done because it is believed that it will ensure the child living a healthy and happy life, and not being of an excitable nature.

There are no further ceremonies of either sex, when they reach the age of puberty, or at any other time. But death is always accompanied by ceremony.

Before death takes place, the relatives of the dying man will go and ask the priest to lend his begging bowl and set of yellow robes, and place them at the head of the bed on which the man is lying. They will then preach to the dying man "the Buddha, the Law, and the Order" and make him repeat this formula until he dies, in the belief that they are helping him to take the right path, and not to forget The Buddha, The Law, and The Order.

After death has taken place, the body is washed and a new coat is put on it. It is then laid on its back, and both the hands are tied together with white thread, so that the palms lie flat together, pointing upwards. Flowers and candles are then placed between the palms of the hands, and the toes of the feet are tied together as well. In addition to this, a piece of wax moulded in the form of a boat is also placed in the dead man's hands. The symbolism of this ceremony is that the flowers and candles are given to the dead man to offer to the relics of Buddha in the Crystal Pagoda of Heaven, and the boat is supplied to carry him across the vast Ocean of Eternity, and to help him escape from the relentless Wheel of Life.

Priests are summoned to chant prayers over the body, which is afterwards removed for cremation or burial to the "cemetery": this latter is the forest, and no special spot is prepared beforehand. What happens is that, when the body arrives at the burying-ground, a single egg is placed in a bag with other eatables, and the bag is flung away at hazard.

Wherever the bag falls and if the egg breaks, there is the spot chosen for the cremation or burial. But if the egg does not break, the bag is picked up and thrown again until the egg is broken.

ประวัติ ชนชาติ ลีอ

ประเภท ที่ ๑

ว่า ด้วย ธรรมะ ลักษณะ รูป ร่าง สันฐาน แห่ง ร่าง กาย

๑. รูป ร่าง สันฐาน แห่ง กาย สูงต่ำ แล ทรวด ทรง เหมือน คน ไทย
๒. แต่ รูป ร่าง ข้อน ข้าง อ้วน
๓. ลักษณะ แห่ง หน้าตา เมื่อ ดู ตรง หน้า ๆ แบน เมื่อ ดู ข้าง ๆ เปน หน้า อย่าง คน ไทย จมูก เมื่อ ดู ตรง หน้า ปลาย จมูก แบน เมื่อ ดู ข้าง ๆ จมูก ไม่ โด่ง
๔. ริม ฝีปาก บาง มี วรรณ สันฐาน แดง
๕. ทนวด เควา ไม่ มี ผม มี ลักษณะ แข็ง แล สี ดำ ชน ตาม สรรพวงค์ กาย มี ลักษณะ อ่อน แล สี ดำ ข้อน ข้าง เหลือง ตาม ขรรพตา ผม ตก งอก งาม ดี และ แข็ง เปน เส้น ตรง ไม่ หยิก สี ชน ตาม ตัว อ่อน และ ข้อน ข้าง เหลือง
๖. ลูก นัยน์ ตา สี ดำ จัด
๗. หวี ตา กับ หาง ตา ได้ ะดับ กัน ดี ชอบ หาง ตา กับ ชอบ หวี ตา เสมอ กัน
๘. ร่าง กาย ตอน ซึ่ง ไม่ ถูก แสง แดด เพราะ เลื้อย ฝา ปิด บัง มี วรรณ สี เหลือง ข้อน ข้าง ขาว ผิด กัน กับ ส่วน ร่าง กาย ซึ่ง ไม่ มี เครื่อง นุ่ง ห่ม คือ ส่วน ร่าง กาย ที่ ไม่ มี เครื่อง นุ่ง ห่ม นั้น สี เหลือง ข้อน ข้าง ดำ ทารก เมื่อ แรก คลอด โดย มาก มี แผ่น ดำ ๆ เขียว ๆ ติด ตาม หลัง ต่อ ไป ประมาณ ๘-๙ เดือน ปาน นั้น ก็ หาย

ลักษณะ ที่ ผิด ไป จาก ขรรมตา

๑. รูป กระโหลก ศีรษะ จิกตไป อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด ไม่ ว่า เปน
โดย กำเนิด ก็ ดี หรือ เปน เพราะ เหตุใด เหตุหนึ่ง ภาย หลัง ก็ ดี ไม่ มี

๒. โดย มาก ชอบ เจาะหู เปนรู อย่าง ผู้ หญิง นอกนั้น ไม่ จิกต
ผิด ปกติ

๓. โดย มาก ชอบ ย้อม ฟัน เปน สีดำ แด ตัด ฟัน การ ตัด ฟัน
พึง ริ นิยม กัน ใน ระหว่าง ๔-๕ ปี นี้

๔. ส่วน แหว่ง ร่าง กาย ส่วน อื่น เช่น แขน ขา เปน ต้น ไม่ ว่า
เปน ด้วย กำเนิด หรือ เพราะ เหตุที่ ไล่ กำไล บ้าง แหวน บ้าง รองเท้า บ้าง หรือ
เครื่อง บีบ รัด อย่าง อื่น ๆ บ้าง เนื้อ เปน ตุ่ม เปน ตึง หรือ เปน ปม เปน
ปุ่ม อย่าง ใด ไม่ มี

๕. องค์ ชาติ ผิด ปกติ เพศ โดย กำเนิด ด้วย พิธี ด้วย การ ตัด ตอน
การ เย็บ มิ ให้ ทำ การ สังวาส เหล่า นี้ ไม่ มี

๖. โดย มาก นิยม การ สัก ขา ทุก ๆ คน โดย ถือ เสียด ว่า ถ้า ผู้ใด
ไม่ สัก คน นั้น เปน คน ไม่ กล้า หาญ และ ไม่ อดทน นับ เข้า ใน จำพวก ผู้ หญิง

ประเภท ที่ ๒

ว่า ด้วย ท่าเถ ที่ อยู่ แด ลัทธิ ขนบ ขรรมนิยม

๑. ว่า ด้วย ฐาน ที่ อยู่ ทั่วไป คน จำพวก นี้ ชอบ อยู่ ตาม ที่
กลุ่ม ๆ ริม แม่น้ำ ลำธาร เขตต์ ที่ ตั้ง ของ เขาทิศ เหนือ จด ป่า ทิศ ได้
จด น้ำ แม่ ดอก แดง ทิศ ตวัน ออก จด ห้วย แม่ ร่องรัก ทิศ ตวันตก

จด พุงนา เป็น คน เขาวนั้ ดี อดทน ต่อ การงาน เช่น การ ทำไร่ ไถนา เป็น
ต้น เขา เรียก ขาดี ของ เขา ว่า ลื้อ คน ที่ อยู่ใกล้ เคียง ก็ เรียก ว่า ลื้อ
เหมือนกัน กิริยา มารยาตร์ ใน เวลา นี้ สุภาพ เรียบ ร้อย และ รู้จัก
เปลี่ยน แปลง ทน สมัย

๒. ว่า โดย จาน ที่ อยู่ โดย เฉพาะ หมู่ บ้าน ของ เขา จัด ตั้ง
อยู่ เป็น หมู่ ๆ รวม กัน ไม่ มี ขาดี อื่น ปน เครื่อง ล้อม ภาย นอก ทำ ด้วย
ไม้ ล้อม อย่าง ดี แน่นหนา รัน เรือน ทรวด ทรง รูป สันฐาน แต่ เดิม ทำ
เป็น หลัง เดียว พื้น สูง ออก โกว่ ยก ขึ้น สูง มาก ครัว ไฟ รวมอยู่ ช้าง ใน กับ
ห้อง นอน ตำน หลัง เรียก ว่า หน้า ห้อง มี หน้า ต่าง ไล่ ซี่ ลูก กรง ๑ หน้า
ต่าง ท้น หน้า เรือน ไป ทาง ทิศ ไต้ หรือ ทิศ เหนือ บรรได พาด ขึ้น ตรง
ประตู เรือน แต่ เดียว นี้ เลิก การ ทำ เรือน อย่าง สมัย ก่อน แล้ว คง ทำ
ตาม แบบ ใหม่ สมัย นี้ ช้าง ใน มี เครื่อง สัมภาร ใช้ สรวอย คือ ที่ นอน
หมอน มุ้ง หม้อ เข้า หม้อ แ่ง ทำ ด้วย ดิน หม้อ นึ่ง ไห เข้า แต่ ไห ทำ
ด้วย ไม้จริง เจาะ เป็น รู ทลุ ถ้วย ขาม พว้อม ที่ นอน นั้น เขา นิยม กัน
ถ้า ยัง เป็น หนุ่ม หรือ ยัง เป็น สาว อยู่ ชอบ เอา ที่ นอน ช้อน ทับ กัน เป็น ชั้น ๆ
ตั้ง ๒-๓-๔-๕ ชั้น แล้ว นอน เพื่อ ว่า มี สามี หรือ ภรรยา จะ ไต้ กระจาย ลง
เรียง กัน เป็น การ ง่าย ไม่ ต้อง ขวน ขวาย หา ที่ นอน อีก การ รักษา นม
ว่า สอาด ดี

๓. ว่า ด้วย การ นุ่ง ห่ม ตาม ปกติ เมื่อ ก่อน ประมาณ ๑๐๐ ปี
เศษ ผู้ ชาย นุ่ง กางเกง โย้ง ก้น ใหญ่ ขา กางเกง ใหญ่ เลื้อย สี่ ความ ไ่ว้
ผม ยาว เกล้า เป็น จุก กลาง ศีรษะ แล้ว เอา ผ้า แดง หรือ ผ้า ขาว พัน ศีรษะ
เจาะ หู เป็น รู เอา ไล่่ ลาน ทองคำ ผู้ หญิง นุ่ง สิ้น กำน ต่อ ทราย มี รัง

ผ่าน ตำ ผ่าน แดง ผ่าน ขาว ใส่ เลื่อ ใน แดง นอก ตำ เกล้า ผม เปน จุก
ใส่ กำไล แขน ทำ ด้วย เงิน เปนเกลียว เครื่อง นุ่ง ห่ม เหล่านี้ ทำ เอา เอง
ไม่ต้อง ชื้อ ขาย กัน ทำ เปน ๒ ชุด ๆ หนึ่ง ใช้ แต่ง ทำ การ อยู่ กับ บ้าน
ชุด หนึ่ง สำหรับ ไว้ แต่ง ไป ใน งาน นักชัฏฤกษ์ แล งานอื่น ๆ แต่ เดียว นี้
เล็ก แล้ว คง แต่ง ตาม คน พื้น เมือง เชียง ใหม่ เล็ก ประมาณ ๑๐๐ ปี เคย

๔. ว่า ด้วย อาหาร การ บริโภค เขา บริโภค เข้า เหนียว เนื้อหมู
วัว เป็ด ไก่ ปลา และ ผัก ต่าง ๆ เปน พื้น การ ดื่ม สุรา มี เปน บาง
เวลา กินหมากพลู สูบ บุหรี่ อย่าง เดียว กัน กับ คน ไทย เครื่อง หุง ต้ม
ใช้ หม้อ ทองเหลือง หรือ หม้อ ดิน เครื่อง ใช้ สร้อย อื่น ๆ มี พร้อม อย่าง
คน ไทย

๕. ว่า ด้วย การ หา เนื้อ หา ปลา มี บ้าง เล็ก น้อย เครื่อง ยิง มี
ปืน เกือบ ปืน คาบศิลา หรือ หน้าไม้ เกาทัณฑ์ เครื่อง ดัก จับ มี คั้น
(บ่วง) แร้ว ค่าย น่าง แท ยอ สึง จิบ แชะ เป็ด ไช ต้อง
เต็น สัตว์ ที่ เคย ยิง ฟาน หมูป่า กระต่าย ฯลฯ

๖. ว่า ด้วย คมนาคม การ ไป มา ต่าง ๆ ใช้ เกวียน ใช้ โค แล
กระบือ ลาก เปน พื้น

๗. ว่า ด้วย การ กสิกรรม การ ทำ ไร่ ไถ นา ปลุก เข้า ชัน แรก
เขา ใช้ กระบือ หรือ โค ไถ คราว เมื่อ ดิน ละเอียด แล้ว เอา เมล็ด เข้า หว่าน
เข้า งอก ประมาณ เดือน กว่า จัด แจง ถอน กล้า เข้า นั้น มัด รวม กัน เปน
มัด ๆ โต เท่า กำมือ แล้วเอาไป ปลุกตามทุ่งนา ของเขา ห่าง กัน ประมาณ
๑ ศอก ส่วน การ ทำ ไร่ นั้น หมด ฤๅญ ทำ นา เกือบ เมล็ด เข้า มา ไร่ ใน บ้าน

แล้ว พา กัน เข้า ไป ตาม ป่า ลึก ห่าง จาก หมู่ บ้าน เดิม ทาง ประมาณ ๓
นาฬิกา เมื่อ ตาม แล้ว พอ ไม้ ที่ ตาม นั้น แห้ง ดี เอา ไฟ ไป จุด ใหม่ จน
หมด แล้ว ใช้ แรง คน เอา จอบ ไป สับ ดิน พับ ดิน ขึ้น ไม่ ต้อง ใช้
แรง โค หรือ กระบือ ครั้น ได้ ที่ แล้ว ก็ พา กัน เอา ฝ้าย เข้า โปด สาสี
ที่ งา พัก แผล แดง ลง ปลุก พา ครอบครัว ไป ทำ กระบอม นอน ฝ้าย
จน ถึง ฤดูแล้ง จึง กลับ บ้าน ตัวใหม่ ตัวผิ่ว ๆ ไม้ ไม่ได้ เลี้ยง

๘. ว่า ด้วย การ ค้ำ ขาย แลก เปลี่ยน กัน การ ตั้ง บ้าน ตั้ง ตลาด
ขาย ของ ไม้ มี มี ก็ เล็ก น้อย ตาม ขรรพดา เครื่อง วัด เครื่อง ตรง ใช้
อย่าง เขียง ใหม่ การ ซื้อ ขาย กัน ใช้ อย่าง เขียง ใหม่

๙. ว่า ด้วย หัตถกรรม การ ข้าง ไม้ นั้น ว่า เจริญ การ ทอ หูก
มี บ้าง แต่ ไม้ ไคร่ พอ เปน สิน ค้า นอก จาก นี้ ไม้ มี

๑๐. ว่า ด้วย การ รม อัญมณี เป็น แก้ว เป็น ศาสดา หอก
ตาม เกาทัณฑ์

๑๑. ว่า ด้วย ขรรพนิยม การ ปกครอง การ เคารพ นั้ตือ และ
บังคับ บัญชา ใน ระหว่าง ครอบครัว นั้น ว่า ดี บุตร ภรรยา ต้อง อยู่ ใน บังคับ
บัญชา สาม เช่น ภรรยา หรือ บุตร จะไป ไหน ก็ ต้อง ได้ รับ อนุญาต จาก สาม
เสีย ก่อน การ เลี้ยง ลูก แต่ เดิม ถ้า เลี้ยง โต ขึ้น สมควร ใช้ การ ได้ ก็
หัด ให้ ขำนาญ ใน การ ทำ นา ทำ ไร่ ทำ สวน เปน พัน ต่อ มา บัดนี้ เปลี่ยน
แปลง เมื่อ เลี้ยง ลูก อายุ ย่าง เข้า ๕ ๖ ขวบ ส่ง เข้า โรงเรียน การ รับ ลูก
บุญธรรม เมื่อ คน โต รับ ไป เลี้ยงดู แล้ว รัก เท่ากับ ลูก ที่ เกิด กับ ตน จริง
บุตร ของ ตัว ได้ รับ ความ สุข อย่างไร ลูก บุญธรรม ก็ คง ได้ รับ ความ สุข

ฉนั้น การ ตัด ขาด จาก ลูก ไม่ มี การ วิภาหิ ขึ้น แรก ระหว่าง
 หญิง กับ ชาย ที่ จะ ได้ เป็น สามี ภรรยา กัน เจ้าหนุ่ม ได้ ไป เทียบ หา เจ้า
 สาร เวลา กลาง คืน เมื่อ สม่คิ รัก ใคร่ กัน และ ฝ่าย ผู้ ปกครอง เจ้าหนุ่ม
 เจ้าสาร ได้ พุด ตกลง กัน แล้ว เจ้าหนุ่ม เจ้าสาร ก็ ต้อง เชื้อ ผู้ ปกครอง แล้ว
 เข้า แก่ รวม กัน ประมาณ ๑๐ คน นัต เวลา พุด กัน ณ บ้าน เจ้าสาร ฝ่าย ข้าง
 ผู้ ชาย เอา หมาก ไป มัด หนึ่ง (๑๐๐ ไหม) ฝ่าย หญิง ก็ ต้อง มี หมาก
 มัด หนึ่ง (๑๐๐ ไหม) เหมือน กัน เอา รวมกัน เข้า เป็น ของ กลาง สำหรับ
 เชื้อม สามัคคี กัน ทั้ง ๒ ฝ่าย เมื่อ พุด ตกลง เป็น สามี ภรรยา กัน แล้ว ฝ่าย
 ทาง ผู้ ชาย วาง สิ้น สอด ไว้ กับ ผู้ หญิง ๒ ฮ้อย (๑๓ ฐเบี่ยง) ฝ่าย ทาง หญิง
 ก็ แต่ง พาน ดอกไม้ มี เทียน สี่ มิ่ง ๔ คู่ ขอ ทาง ผู้ ชาย ว่า ขอ เป็น ลูก เป็น เต้า
 ส่วน หมาก ของ กลาง นั้น ก็ แบ่ง กัน ตาม สกุด ทั้ง ๒ ฝ่าย ให้ ทั่ว กัน สกุด
 ไกล ไกล โดย ถือ เสีย ว่า ให้ เป็น ขึ้น สกุด เดียว กัน สืบ ๆ ไป ไม่ ให้ ขาด
 กัน ได้ ฝ่าย ทาง ผู้ ชาย ก็ รับ พาน ดอกไม้ จาก เข้า แก่ ทาง ผู้ หญิง ที่
 ขอ เจ้าหนุ่ม เป็น ลูก เป็น เต้า ไว้ แล้ว ได้ ตั้ง คำ ปฏิญาณ กัน ว่า ถ้า ชาย
 หรือ หญิง ไม่ ดี ประการ ไใด ต้อง บอก กัน ให้ รู้ ทั้ง ๒ ฝ่าย แล้ว เข้า แก่ ก็ เลิก
 กัน ไป ครั้น ต่อ มา เวลา พลบ ค่ำ เจ้า หนุ่ม ก็ ให้ พวก เพื่อน ไป
 ส่ง ถึง เรือน ผู้ หญิง สิ่ง ของ ที่ เจ้าหนุ่ม เอา ไป อยู่ กับ ผู้ หญิง นั้น ที่ จำ เปน
 ต้อง มี คือ ตาม ๑ ๓ ย่าม ใส่ หมาก พลุ ๑ ของ ๒ สิ่ง นี้ จำ เปน ต้อง
 มี ไม่ มี ไม่ได้ ถือ เสีย ว่า เปน ของ สำหรับ ผู้ ชาย แท้ เมื่อ เจ้าหนุ่ม
 เจ้าสาร ได้ เป็น คู่ สามี ภรรยา กัน แล้ว ต้อง อยู่ เลี้ยง บิดา มารดา ฝ่าย
 หญิง ๓ ปี ครบ ตาม กำหนด แล้ว ฝ่าย บิดา มารดา ทาง ชาย มา ขอ ไป อยู่

เลี้ยง บิดามารดา ชาย อีก ๓ ปี เรียก กันว่า “ ๓ ปี ไป ๓ ปี มา ” นอก
จาก คู่สามี ภรรยา นี้ จะ ได้ แยก ลงไป ทำเรือน อยู่ เสีย ที่อื่น ก็ เปน พ้น ไป

พ่อ แม่ มี กำนาจ เหลือ บุตรี บุตรี ต้อง อยู่ ใน บังคับ บัญชา พ่อ แม่ ทุก
อย่าง จน กว่า บุตรี มี สามี การ สืบ เชื้อ รับ มรดก นั้น ข้อ สำคัญ อยู่ กับ
บิดา มารดา ถ้า บุตรี คน ไต บิดา เห็น ว่า เปน คน ไม่ อยู่ ใน คำ สั่งสอน
ของ บิดา มารดา จะ ไม่ ให้ ก็ ได้ เช่น เดียว กับ ไทย สัตว์ อิศราภาพ เวลา
นี้ เรียบ ร้อย ดี การ อย่าง ทั้ง กัน ใน ระหว่าง สามี ภรรยา มี วิธี ของ เขา
ผู้ ชาย จะ อย่าง ทั้ง ผู้ หญิง ต้อง เสีย เงิน ให้ ฝ่าย หญิง ๓ ช้อย (๑๒ รฐเบี้ย)
เปน ขาด จาก สามี ภรรยา กัน การ เลี้ยง ลูก เต็ม คอลอดมา ได้ ๑ วัน มารดา
เขา แหม ให้ หัก ตูต ต่อ มา ๓ - ๔ วัน เขา กลับ เปน ขึ้น ตาก แดด ให้
แห้ง แล้ว เขา ไป นึ่ง แล้ว มารดา ก็ เขา กลับ แห้ง เคี้ยว กับ เข้ เหมียว จน
ละเอียด เข้ กัน ดี แล้ว นึ่ง เหมียว แฉ่ง เขา นำ รวง เขา เต็ก ลง นอก
ทรง หัน ศิริษะ มา ทาง ตัว แล้ว เขา กลับ กับ เข้ ที่ เคี้ยว ละเอียด นั้น ป้อน
ใส่ ปาก เด็ก ให้ เด็ก กิน จน กว่า ฟัน เด็ก ขึ้น จึง ให้ กิน เข้ เมล็ด
ได้ ต่อ ไป สัก ๗ วัน กว่า ๆ จึง เขา นื้อ ปน เข้ ให้ กิน ได้ กฎหมาย
อาญา กฎหมาย แห่ง ดำเนิน ไป อย่าง ไทย การ ถือ กรรมสิทธิ์ การ พิจาร
ณา ชัก พยาน ดำเนิน ไป อย่าง ไทย คดี อุกฉกรรจ์ ไม่ มี

๑๓. ว่าด้วย ศิลป วิทยา ศาสตร์ การ วาด เขียน มี บ้าง การ เล่น ต่าง ๆ
แต่ เดิม เช่น วัน นักชัฏดาญ์ เล่น หมากบัว หมากกอน หมากเก็บ ปู่
ทำ สุรา ทุก บ้าน ทุก เรือน จำ หมู จำ ไค นื้อ ปลา เลี้ยง กัน นิยม
การ ขอบ แล วัล

๑๓. ว่า ด้วย วิทยา การ นับ วัน เดือน ปี อย่างเดียวกับ เข็ม
ใหม่ การ ใช้ หยุก ยา ใช้ รากไม้ ต้นไม้ ใบไม้ เป็น พื้น

๑๔. ว่า ด้วย ลัทธิ ศาสนา เขา ให้อำนาจ พระพุทธรูป แต่ ก่อน มา
คือ สิ่ง ที่ ให้อำนาจ เหมือน กัน แต่ เดี่ยว นี้ เลิก ไป บ้าง แล้ว การ ที่ เขา ให้อำนาจ
พระพุทธรูป นั้น โดย ถือ ว่า เป็น สิ่ง ที่ ระงับ บุญคุณ พระโคตมที่ ได้ ทรง สั่ง
สอน ไว้ เป็น ทาง ดี การ ให้อำนาจ ฉะนั้น เมื่อ ก่อน ทรง เชื่อ กัน ว่า เมื่อ คน
ใด ไม่ ให้อำนาจ ปราศจาก ความ สุข ให้ ไป ต่าง ๆ จึง ให้อำนาจ ร้อน ให้ คือ
สิ่ง มา รักษา เรียก คือ ว่า (เจ้า นาย ทาง บน) พวก เหล่า นี้ ถือ ว่า การ ที่
ให้อำนาจ พระพุทธรูป นั้น เกี่ยว ข้อง กับ มนุษย์ โลก ว่า ถ้า คน ใด นับ ถือ
ปรมนิบัติ ตาม คำ สั่ง สอน ของ ท่าน ใน ภาพ นี้ แล ภาพ หน้า ให้ เกิด ความ สุข
ไป ทาง ดี ส่วน ให้อำนาจ คือ สิ่ง นั้น เกี่ยว ข้อง เฉพาะ ภาพ นี้ คน ใด ให้อำนาจ แล้ว
ถือว่า คน นั้น อายุ ยืน คือ ไม่ จะ ตาย ได้ ว่า สดงาม เทพธำมรงค์ รูปเจดีย์
ของ เขา มี สิ่ง ๆ มา แต่ เดิม ทำ ใหญ่ โต กว้างขวาง มาก ทำ โบสถ์ สำหรับ
พระพุทธรูป อยู่ เสีย หลัง หนึ่ง ทำ ใหญ่ โต สำหรับ ประชุม อุบาสก อุบาสิกา
เมื่อ พระ เทศนา ขรรค์ สั่ง สอน พระ สงฆ์ อยู่ รักษา ปกครอง ใน วัด เป็น
ผู้ ชักชวน ให้ ศรัทธา ไม่ ให้ ประพฤติ ในทาง ที่ชั่ว แล แนะนำ สั่ง สอน ตาม
โอวาท พระพุทธเจ้า ทำ ลัทธิการ บูชา แล สวด มนต์ ทุก คำ เข้า

เมื่อ ทางเกิด มี พิธี คือ ก่อน ที่ จะ เกิด ต้อง หา คน ขำขัน มา
อีก ผู้หนึ่ง เป็น ผู้ ขาย หรือ ผู้หญิงก็ตามคอยรับเอาทาง ให้ มา ทา ทาง
นั่ง พิง กับ ที่นอน วาง หมอน ไว้ ข้าง หลัง นั่ง พิง ให้ ดี ครั้น ทางก่อก่อ ออก
มา ผู้ ขำขัน ที่ หา มา นั้น รับ เอา อาบ น้ำ เย็น แล้ว ตัด สาย สดือ ออก

ทา กระ ตั้ง มา อันหนึ่ง เอา ผ้า รอง ๓ ๓ ชั้น เวียบร้อย ดี แล้ว เอา ทาบก เข้า
 นอน ข้าง ใน แล้ว ยก ไป วาง ไว้ ที่ ตระหัว บนไรต์ แล้ว เอา เท้า กระทับ
 พื้น กระดาน หรือ ฟาก ๓-๓ ที่ เพื่อให้ เด็ก ตก ใจ ร้อง ให้ ขึ้น เมื่อ
 กำลังเอาเท้า กระทับนั้น ผู้ กระทับ ร้อง ขึ้น ว่า ถ้า เปน ลูก ของ ด้ กี่ ให้
 มา เอา ไป เสีย เดียว นี้ ถ้า พัน เวลา เดียว นี้ ไป เปน ลูก ของ หมู ขำ จะ
 มา เอา อีก ไม่ ได้ การ ที่ ทำ เช่น นี้ ถือ ว่า ทาบก อยู่ เย็น เปน สุข
 แล ไม่ เปน คน ตื่น เต็ม ด้วย เมื่อ อายุ เด็ก ย่าง เข้า เปน หมู
 เปน สาว ก็ ู้จัก แดง ตั้ ู้จัก ความ สุข ความ งาม เมื่อ ตาย มี
 พิธี ก่อน ที่ จะ ลั่น จีพ เอา ไป บูชา เอา บาท์ พระ มา ๑ ลูก พร้อม ด้วย
 ผ้า สังฆาฏี ของ ภิกษุ ๑ ชุด เอา มา ไว้ บน หัวนอน ของ ผู้ ที่ จะ ลั่น
 จีพ นั้น แล้ว สอน ผู้ ที่ จะ ตาย นั้น ว่า พุทโธ ธัมโม สังฆโณ จน ตลกด
 ตาย โดย ถือ กัน ว่า นอก หน ทาง ผู้ตาย ไป สู่ ทาง ดี แล ไม่ ให้ ลืม
 พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เมื่อ ตาย แล้ว จัดแจ้ง เอา ศพ นั้น อาบน้ำ
 ผดด้ เลือ ผ้า ใหม่ เสริจ แล้ว เอา นอน หาย แล้ว เอา ต้าย ขาว ผูก มือ ๒
 ข้าง ประนม มือ ติด กัน เอา สวย ดอกไม้ มี รูป เทียน ผูก ติด มือ คน ตาย
 ให้ ถือ ประนม ไว้ แล ผูก นิ้ว เท้า ติด กัน ไว้ ด้วย การ ที่ เอา ดอก
 ไม้ รูปเทียน แล เอา ชี ฉิ่ง ปั้น เปน รูป เรือ ๑ ลำ ใส่ ใน มือ คน ตาย แล้ว ผูก
 มือ ประนม นั้น หมาย ความ ว่า ผูก ดอกไม้ รูป เทียน กับ คน ที่ ตาย ไป
 นมัสการ พระ ชาติุ เกษ แก้ว จุฬามณี ส่วน รูป เรือ ชี ฉิ่ง นั้น หมาย ความ
 ว่า ให้ คน ตาย นั้น เอา ไป ข้าม น้ำ มหาสมุทร ให้ พ้น จาก โศฆ สงสาร
 แล นิมนต์ พระสงฆ์ มา สวดมนต์ แล้ว ทาม เอา ศพ ไป เผา หรือ ฝัง ที่

ป่าช้า ๆ นั้น เบน ป่าไม้ สถานที่ ที่ ผัง หรือ เสา นั้น เขาไม่ ทำ ที่ไว้
 พิธี ของ เขา ครั้น ศพ ไป ถึง ป่าช้า แล้ว เขา เอา ไข่ไก่ ไบ ๑ ใส่ ใน ถุง พรม
 ด้วย อาหาร ต่าง ๆ ถุง นั้น เรียก ว่า ถุง โยน ถ้า โยน ไป ไข่ ตก แดก ตรง
 ไหน ก็ จัด แจง ผัง หรือ เสา ตรง นั้น ถ้า ไข่ไก่ นั้น ไม่ แดก ก็ โยน ต่อ
 ไป อีก จน แดก ถ้า แดก ตรง ไหน แปล ว่า ที่ นั้น เบน ที่ อยู่ ของ ผู้ ตาย
 การ สวดมนต์ ภาวนา หรือ กระทำ กิจ สักการ บูชาใหญ่ น้อย อย่าง เดียว กัน
 กับ ไทย เรา แต่ สำเนียง การ สวดมนต์ ผิด กัน เช่น ไทย ว่า พุทฺธิ คำ ลือ
 ว่า ปุ่ตฺโท การ บูชา พระภูมิ เจ้า ที่ เกือบ ด้วย เมื่อ ทำ เรือน ใหม่ หรือ ทำ
 ไร่ ทำ นา หรือ มี งาน ใหญ่ เช่น ทำ บุญ ทำ ทาน ฉลอง วัด เหล่า นี้ ต้อง บูชา
 พระภูมิ เจ้า ที่ ทุก ครั้ง ไป เมื่อ จะ ปลุก บ้าน ใหม่ เรือน ใหม่ มี พิธี คือ
 ต้อง ไป หา หมอ ที่ ชนะ ผี ชนะ ชิด มา ถือ ชัน ตั้ง ชัน ตั้ง นั้น ใส่ เงิน เค้
 ๕ บาท แล หา วัน ถุภัส ให้ ดี แล้ว ก็ ตัด ไม้ เรือน นั้น เมื่อ ตัด แล้ว
 จะ ปลุก ชัน เบน หลัง ก็ หา วัน ถุภัส ดี แล้ว นิมนต์ พระสงฆ์ มา สวดมนต์
 สวด ถอน จึ่ง ปลุก เบน หลัง ขึ้น ได้ พื้น ดิน ตรง ที่ จะ ปลุก เรือน ต้อง
 เอา กระบือ มา โถ ครวด เสียบ ก่อน แล้ว หมอ ผี ที่ ถือ ชัน นั้น ก็ เสก น้ำ
 เสก ทวาย ประ ปราย ใน บริเวณ บ้าน นั้น จน ท้อง แล้ว ให้ ชื่อ เสา เรือน
 เสา หนึ่ง ว่า เสา ขวัญ อีก เสา หนึ่ง ให้ ชื่อ ว่า เสา ใน เสา ๒ ต้น นี้
 เอา ต้น กล้วย ต้น อ้อย ลูก มะพร้าว ลูก ติด ทั้ง ๒ ต้น คน ที่ จะ แยก ต้น
 กล้วย ต้น อ้อย นั้น เรียก หา คน ที่ มี ชื่อ ว่า นาย เงิน นาย คำ นาย มี นาย
 แก้ว มา แยก ก่อน นอกจาก ชื่อ ที่ กล่าว นี้ แยก ไม่ ดี ต้อง เอา ฝ่าย ขาว
 แยก เป็น เชือก หุ้ม ไม่ ให้ ไข่ ตอก หรือ เชือก อย่าง อื่น การ ไหว้ ผี

ของเรา ไม่ มี แบบ ต่ำ ห้วน ต่ำ ราบ อะไร เพียง แต่ นั้น คือ กัน สืบ ๆ ต่อ ๆ มา แต่
 ครั้ง นี้ หมด ตายาย เรียก ว่า เทพธำมภ์ ทั้ง พ่อ แม่ การ ไหว้ ต้นไม้
 มี เช่น เวลา ทั่ว ครัว เมื่อ เวลา เข้า ไป นอน ใน บาน ใน เดือน คือ สมมติ
 ว่า ต้นไม้ ต้นนี้ เป็น พระเจ้า พระบรมมหาราช เทพธำมภ์ ขอ เป็น ที่ พึ่ง ฝาก
 จิตใจ ใน เวลา ทั่ว นอน คืน นั้น การ ไหว้ สัตว์ หรือ แม่ น้ำ ตำข้าว
 ไม่ มี เรื่อง สร้าง โลก เขา คือ ว่า ปู่ ล้าง ล้าง ย่าง ล้าง ล้าง เป็น ผู้ บันดาล ให้
 มี ขึ้น มนุษย์ เขา เขา เข้าใจ ว่า ปู่ ล้าง ล้าง ย่าง ล้าง ล้าง เขา ดิน มา ปั้น
 เป็น รูป คู่ ชาย ๑ หญิง ๑ รูป ดิน ที่ ปั้น นั้น ก็ เกิด เป็น มนุษย์ เป็น คู่ ผัวเมีย
 กัน ต่อ นั้น ไป ก็ ออก ลูก เจ้า แหม่ หลาย ขึ้น แล้ว แยก กัน ออก ไป
 อยู่ ห่าง กัน เป็น หมอ เป็น หมอ นาน เข้า ก็ เลย ไม่ รู้ จัก ภาษา กัน เลย
 ต่าง ชาติ กัน ไป เมื่อ มนุษย์ ตาย ไป แล้ว วิญญาณ ไม่ ตับ สูญ คือ ว่า ถ้า
 ใคร ประพฤติ เวียน ร้อย ดี ก็ ได้ ไป บัง เกิด โลก หน้า ดี เกิด ที่ คน มี
 ตระกูล สูง เช่น เกิด ที่ คน มี ทรัพย์ สิบ เงิน ทอง แล ที่ คน มี สติปัญญา
 หรือ เกิด เมือง สวรรค์ เป็น ต้น ถ้า มนุษย์ ใด ประพฤติ ชั่ว ก็ ไป เกิด ที่ ชั่ว
 เช่น เกิด เป็น สัตว์ เดียว จาน เป็น ต้น หรือ เกิด เป็น คน ชั่ว จน ไร้ ทรัพย์
 สมบัติ เป็น ต้น การ ที่ เขา คือ เช่น นี้ เขา คือ เขา โอวาท พระภูมิ
 เป็น หลัก กุศล แล อกุศล ใคร ทำ ดี ได้ ดี ทำ ชั่ว ได้ ชั่ว เป็น เครื่อง
 ประกอบ กับ ความ เชื่อ อัน นี้

The Prodigal Son.

(Translated from English into Lã.)

Yang mi chãi kun nư̄ng mi lūk ben pò chãi song kun lūk to nong go dai bai hã pò kao wã " I pò hoi chung baeng khao không ti cha ben không đin khoi lãng dai ma hũ' khao khoi seto'. Phu pò go baeng khao không tang mon mau hũ' kao lūk pò chãi tang song kun nan kun la bun. Kan yũ bai bô hoi'ng mo'n tao dai lūk to nong go dai keb aw khao không ti pò baeng ban hũ' ton wai laeo go ching ôk bai neo bân mo'ng ti kai mo'ng nư̄ng kanman dai bai kin oay chãi oay khao không ti pò ban hũ'chun sam mot doay katam ôt ù dũ lom an ben mĩa mon tin tang tang. Kan wã dam khã rawi khao không ngu'n tông không ton sam laeo kwãm kan khao yāk nãm go koet khu'n nai bân mo'ng nan laeo chãi phu nan go ching ab chun it hui ha sang kin bô dai. Khao ching dai khao bai hã chão bân chão mo'ng nan phu nư̄ng laeo chão mo'ng phu nan go chãi hũ' ôk bai tinok khok nã không ton an ben ti leng mĩ chãi phu khao thông seng nan cha bai dai không kin mĩ an mĩ kin nan. Pô' tở man cha kin hũ' im tông hã kun phu dai phu nư̄ng cha hũ' man kin go bô mĩ. Nai kãla nan chãi phu khao không seng go mã ram bô'ng nu'k nai chãi ton tang sati wã nai hu'n không pò kũ mi kun chãi lai kun'khao mi khao tum khai num lae không kin doay kin im bôramon tở kũ yũ ti ni go chãi tai kan tai yāk ahan ben nae tae kũ cha luk pòk bai hã pò kũ cha òn wòn wã khã dae pò chao khoi khoi dai mi phit tở sawan lae tở pò doay bô somkon cha dai chũ' wã ben lūk không pò thaem laeo lae tae kho pò dai pôt pai hũ' khoi dai yũ ben mo'n kun chãi không pò tae to' mo' ku't chãi dang i laeo chãi kun nan dai luk khu'n lae pòk bai hã pò. Fai pò mo' dai ban lūk yang fung tiaõ mã tae kai go hu ding mĩ chãi san chãi wai bai doay kam aen dũ ching tiaõ ôk bai tòn hab lūk laeo som sôt kôt chũb khao wai. Fai lūk go dai mĩ kam kão wã khoi dae pò ben chao khoi dai pit tở sawan lae pò doay bô somkon ti khoi cha dai chũ' wã ben lūk không pò tở bai lae. Son pò go dai sang kun chãi wã laen bai wai wai mư̄ng chung bai aw

so' ti yang di di an ben không kao do'm mā nung hū' kae lūk hao lae aw pok mu' ma sum mū' lae aw kaeb tin mā sub hu' kae luk thaem laeo chung bai aw lūk ngō tō tui pī mā khā pō' chadai taeng du'ng không kin borabōk hū' ben ti bantao aw chai hao phòmgan po lūk không hao ni ti an tai bai laeo go dai pòk ben du'n mā lūk go dai vināt hai bai selaeo lae lūk yang cha dai pòk mā hū' pobgan he mai. Nai kālayān nan po lūk fung nang borabōk kin khao yū son lūk pò chai phu ben pī nan dai òk bai tung nā kan pòk mā chak kai họt bān laeo go daiyin seng khab seng hòng khao ching hòng aw kun chai kun nung hū' mā thām wā kăn in yesanghā ye cha hū' kan? Kun chai bōk wā nòng không tan dai pòk mā laeo lae pò không tan dai khā luk ngō tō tui pī. Pō' ben không tòn hab nòng phu chāi không tan ti rōt pòk mā dai. Lūk phu pī go ku't phit chai bo khao bai nai hu'n. Mo' kăn ben bai cho'ī pò ching dai òk mā òn wòn kho luk phu pī. Luk phu pī go bōk gab pō wā. Khoi ni batipat kae pò yū lai pī hō'ng mō'n mā laeo dai mī kam phit chāk kamsang sòn pò tae sak kam nung go bò mī lae pò chak dai hū' kae khoi tae beng lūk pae ben không kin borabōk an chai chom chu'n yin di gab mitsahai không khoi sak to' nung nan go bò mī tae mo' lūk không pò kun ti dai kam aw không ton gab doay mē yā mē kechun sam seng khao không laeo mo' lūk kun nan dai pòk mā pò ching dai khā lūk ngō to tui pī hū'. Fai pò tob kao wā lūk hō'ī lūk dai yū gab pò mā samō' laeo sapa wā khao không ngu'n tòng không pò go ben không lūk cha dai pò cha baeng du'ng borabōk không kin hū' ben ti ho' hū'ng hū' chom chu'n yin di kae lūk lan tae son tō nòng nan man go thung ti tai laeo go yang dai rōt pòk mā thaem khao go thung kae wināt siphai laeo go yang pòk ma pob gan thaem dai.
